

Notițe bibliografice

nicești în parohie (părintele făcându-și misiunea duhovnicească astfel), abordând teme precum unirea dintre membrii unei parohii, îndrumarea și încrederea reciprocă dobândită într-o parohie vie, activă, asocierea parohiei cu obștea unei mănăstiri etc. Cartea cuprinde și unele sfaturi referitoare la educația tineretului și la atenția ce trebuie acordată acestuia. Despre tineri, părintele spune că „experiența demonstrează că tineretul este un auditoriu foarte interesant, atent și receptiv la cuvântul lui Dumnezeu”. Ultima parte a lucrării tratează teme legate de monahism, adresate în special tinerilor care doresc să urmeze această cale. Aici, autorul adresează sfaturi prin care îndeamnă pe tineri să se ferească de greșeli, să își cerceteze sufletul și mintea și să înțeleagă ce doresc să se întâmple cu viața lor, mergând spre acestea. Încă din introducere este anunțată originalitatea temelor comentate în acest volum, urmând sfatului Sfântului Ignatie Briancianinov care spune că „formele se schimbă, iar conținutul rămâne nestrămutat”.

Drd. Ioan-Paul Crîngașu

Kessel G., Pinggéra K., *A Bibliography of Syriac Ascetic and Mystical Literature*, în seria „Eastern Christian Studies”, Peeters, Leuven, 2011, 224 p., ISBN: 978-90-429-2457-4

Renumitul profesor de Istoria Bisericii Orientale de la Facultatea de Teologie Evanghelică a Universității „Philipps” din Marburg, Karl Pinggéra, împreună cu tânărul cercetător de la aceeași facultate, Grigory Kessel, au alcătuit într-un efort comun o bibliografie completă atât a autorilor ce fac parte din tradiția creștinismului siriac, cât și a textelor ce sunt de domeniul asceticii și misticii siriace. Pe lângă texte ce aparțin doar acestei tradiții, lucrarea mai cataloghează și traduceri ale unor texte de limbă greacă ce au fost traduse în limba siriacă, și care au îmbogățit viața duhovnicească a creștinilor din Orientul Apropiat și Mijlociu, dar indică și texte aparținând spiritualității creștinismului siriac ce au fost traduse în alte limbi. Lista autorilor redată alfabetic cuprinde atât autori din perioada creștinismului primar, cum ar fi Pseudo-Clement al Romei (sec al III-lea) și Sfântul Antonie cel Mare, cât și autori din perioada medievală, cum ar fi patriarhul caldeean Iosif al II-lea (1696-1713/4). Înainte de a începe clasificarea propriu-zisă, cititorul este familiarizat cu noțiunile de proto-monahism siriac, cu antologii monastice, cu experiențele mistice și messalianismul în tradiția siriacă, iar în introducere se prezintă rolul și originalitatea literaturii ascetice și mistice siriace.

Drd. Mădălin Enciu

Hrisostom Stamoulis, *Frumusețea sfințeniei-Prolegomene la o estetică filocalică a Ortodoxiei*, trad. drd. Nicușor Deciu, Editura Basilica, București, 2011, 340 p., ISBN 978-606-8141-39-8.

Lucrarea este o carte despre frumos și frumusețe; despre desăvârșita frumusețe dumnezeiască din care se împărtășesc apoi toate făpturile, gândurile și faptele omului cele frumoase. Lucrarea prof. Hrisostom Stamoulis – reputat profesor de teologie dogmatică al

Notițe bibliografice

Facultății de Teologie din Tesalonic – încearcă o sinteză diacronică a teologiei frumosului și provoacă mediul cultural la o deschidere spre modul de existență divino-uman, specific Ortodoxiei. Autorul, succesor al celebrului dogmatist Nikos Matsoukas, este deopotrivă compozitor și poet, cercetător cu reale preocupări în domeniul patristicii, ermineut consacrat al Sf. Chiril al Alexandriei, dar și un bun cunoscător în domeniul artelor, teolog implicat în dialogul teologiei cu lumea culturală din Grecia. El își propune să abordeze un domeniu mai puțin explorat în teologia ortodoxă românească de până acum, anume estetica teologică. Lucrarea este structurată pe trei capitole: 1. Filocalie sau estetică? „Dilema” ortodoxiei contemporane; 2. Estetica filocalică a ortodoxiei. Funcționarea simultană a două principii (το σὺνναμφοτερον) din învățătura patristică; 3. „Frumosul de nedescris”. Modele ale unei lecturi filosofice a vieții ecclesiale. Tema de bază este legată de sensul existenței simțurilor omului în teologia ortodoxă și posibilitatea acestora de a se împărtăși de frumusețea dumnezeiască și necreată, nelăsând, însă, simțurile la voia impresiilor și influențelor exterioare, ci abordând cu deosebit discernământ necesitatea dobândirii unor simțuri exercitate ascetic, posibile locuri ale prezenței harului dumnezeiesc. Prin aceste simțuri exercitate ascetic poate fi percepută adevărata frumusețe și poate fi înțeleasă „filocalia” sfinților părinți. Se distinge o relație dinamică între „filocalie” și „estetică”. Prof. Stamoulis arată valoarea simțurilor în Ortodoxie, valoarea percepției frumosului prin simțuri, atât în cazul frumosului dumnezeiesc, cât și în cazul frumosului natural și al artelor, încercând să demonteze nefericita idee potrivit căreia simțurile omului sunt rele, incompatibile cu viața duhovnicească și, prin urmare, incapabile să perceapă frumosul dumnezeiesc. Se poate observa ca fiind implicată și problema mântuirii omului în integralitatea lui. În concluzie, această lucrare poate aduce o contribuție însemnată în cadrul dialogului dintre teologie și cultura laică.

Pr. drd. Laurențiu Urian

Arhimandrit Serafim Alexiev, *Tâlcuire la Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul*, trad. din limba bulgară Gheorghică Ciocoi, Editura Sophia, București, 2011, 345 p., ISBN: 978-973-136-213-7.

O analiză exegetică asupra acestei frumoase și cuprinzătoare rugăciuni, rostită mai cu seamă în timpul Postului Mare. Rugăciunea bazată pe simetrie, subliniază patru părți: adresarea, rugăciunea de izbăvire din unele păcate de temelie, rugăciunea de dobândire a celor mai importante virtuți, cererea specială de a ne deprinde cu observarea propriilor păcate și cu dezobișnuirea osândirii aproapelui. În prima parte a cărții se analizează păcatul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire și al grăirii din deșert. Sunt analizate apoi virtuțile cuprinse în al doilea paragraf al Rugăciunii: curăția, smerita cugetare, răbdarea și dragostea. În ultima parte este analizată osândirea aproapelui. Prin înțelegerea corectă a acestor aspecte vom putea realiza cu adevărat faptul că în viața omului, virtutea se dezvoltă alături de păcat. Prima conduce omul spre mântuire, a doua îl duce la pierzare. Virtutea și păcatul au același loc de dezvoltare – sufletul omului, și prin esența lor, păcatele caută să înăbușe virtuțile, însă acestea din urmă sunt capabile să se întărească și să prindă rădăcină în suflet, prin lupta cu patimile opuse lor. În finalul cărții suntem chemați să